

© М. А. Петришин, Г. М. Седіло, С. О. Вовк, 2025
УДК 636.3.082:636.3.033

DOI: 10.32636/agroscience.2025-(4)-4-7

ЗАБІЙНІ ТА М'ЯСНІ ПОКАЗНИКИ МОЛОДНЯКА ОВЕЦЬ ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ВІДГОДІВЛІ

Мирон ПЕТРИШИН, кандидат сільськогосподарських наук, ORCID: 0000-0002-6610-5804
Григорій СЕДІЛО, доктор сільськогосподарських наук, академік НААН, ORCID: 0000-0002-3314-337X
Стах ВОВК, доктор біологічних наук, ORCID: 0000-0002-1439-5483
Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
вул. Грушевського, 5, с. Оброшине, Львівський р-н, Львівська обл., 81115, Україна
e-mail: ma.petryshyn@gmail.com

Об'єкт дослідження: технологія відгодівлі баранчиків асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною, інтенсивність росту молодняка, забійні і м'ясні якості. Мета досліджень: провести порівняльне оцінювання особливостей формування м'ясної продуктивності молодняка за стійлової відгодівлі та нагулу на природних пасовищах. Методи досліджень: загальноприйняті зоотехнічні (зважування, визначення приростів, проведення забою тварин та обвалювання туш), статистичні (опрацювання результатів досліджень та визначення їх вірогідності за Стьюдентом).

Проведеними дослідженнями встановлено, що за стійлової відгодівлі у баранчиків поточного року народження були вищі значення середньодобових приростів на 30% (199 г проти 153 г) у порівнянні із нагулом на природних пасовищах. Живої маси 40 кг при стійловій відгодівлі баранчики досягали на 21 добу раніше, ніж при нагулі на пасовищах. Експериментальний забій піддослідних тварин проводили після досягнення ними живої маси 40 кг. За величиною передзабійної та забійної маси, а також забійним виходом статистично значимих різниць між порівнюваними групами не встановлено. Маса охолоджених туш, а також співвідношення в них м'якоти та кісток не залежали від способу відгодівлі і були характерними для овець м'ясо-вовнових порід.

Ключові слова: молодняк овець, асканійські кросбреди, відгодівля, середньодобовий приріст, забійний вихід, індекс м'ясності

Стаття з відкритим доступом на умовах ліцензії Creative Commons

Вступ

Розвиток виробництва синтетичних волокон і тканин, який особливо інтенсивно відбувався у другій половині минулого століття, мав надзвичайно негативний вплив на галузь вівчарства. Реальним способом виходу із критичної ситуації є переорієнтація галузі на виробництво якісної баранини. За даними Державного комітету статистики частка Карпатського регіону у загальному виробництві баранини і козлятини України в живій масі становить більше 35%. Суттєвим гальмом у нарощуванні виробництва високоякісної баранини є те, що основна кількість тварин зосереджена в особистих селянських і невеликих фермерських господарствах, де відсутні будь-які елементарні науково-обґрунтовані підходи до ведення галузі. Як наслідок на реалізацію поступають різновікові тварини низьких вагових кондицій, невизначеного походження, з невисокою споживчою якістю м'яса (Sedilo, H. M. et al., 2015, 2016). В Інституті сільського господарства Карпатського регіону НААН України є низка напрацьованих, пов'язаних із розвитком м'ясо-вовнового вівчарства. Ідея проведених досліджень полягає у створенні комплексної моделі технологічного процесу виробництва молоді баранини для дрібних селянських і фермерських господарств лісостепової зони Карпатського регіону. Технологія вирощування надремонтного молодняка для реалізації його на забій у рік народження молодняка залежить від наявних у господарстві ресурсів та можливостей. Ключовим елементом її досягнення тваринами забійних

кондицій (переважно живої маси 40 кг і більше) у поточному році, оскільки його перетримка у наступний зимово-стійловий період буде збитковою для господарства. Є два реальних варіанти вирощування тварин до забійних кондицій - стаціонарна відгодівля у приміщеннях чи на вигульних майданчиках, або нагул на пасовищах. Сстійлова відгодівля передбачає використання помірних чи високих даванок концентрованих кормів, за нагулу на пасовищах підгодівля зерновими кормами залежить від стану травостою. Кожна із цих систем має свої позитивні та від'ємні сторони, які потрібно враховувати відносно до умов конкретного господарства. За наявності в господарстві достатньої кількості зернових кормів можна використовувати інтенсивну відгодівлю, однак при цьому слід враховувати і породні особливості овець (E. Earle et al. 2016, Huang Y, Liu L, Zhao M, et al. 2023, Mahanthesh M.T., et al., 2018, Xungang Wang et al., 2023). Аборигенні породи овець екстенсивного типу, які звикли перебувати у постійному русі погано переносять гіподинамію, і за високих даванок концентрованих кормів у них відкладається значна кількість внутрішнього жиру, тоді як у спеціалізованих м'ясних і м'ясо-вовнових порід має місце більш інтенсивне відкладання між-та внутрішньом'язевого жиру (Gabryszuk M., Kuźnicka E., Horbańczuk K., Oprządek J., 2014, Mahgoub, O., Osman, N. E. H. I. E., & Lu, C. D., 2025, Majdoub-Mathlouthi, L.; Saïd, B.; Kraïem, K., 2015, Önenç, S.; Özdoğ'an, M.; Aktümsek, A.; Taskın, T., 2015). За стійлової відгодівлі отримана з кормом

енергія використовується на приріст маси тіла, тоді як за утримання на пасовищах суттєва частина енергії корму перетворюється у механічну, пов'язану із руховою активністю. М'ясо овець вирощених на пасовищах має вищу біологічну цінність – в ньому міститься більше кон'югованих лінолевих кислот, вітаміну Е, омега-3 жирних кислот, бета каротину і вітаміну А завдяки кращій збалансованості раціону за біологічно-активними речовинами, постійному рухові, інсоляції (dos Santos I.J. et al., 2024, Hashim Ullah et al., 2025, Kang, L., et al., 2024, Zhang, X. et al., 2022, Zhang, Z. et al., 2022). Однак в деяких випадках через несприятливі природні умови (екстремальна посуха, ранні снігопади) доводиться тварин переводити із пасовищного до стійлового утримання для запобігання втратам вгодованості, захворюванням чи загибелі поголів'я овець.

На даний час у доступних нам наукових публікаціях інформація стосовно порівняльної ефективності стійлової відгодівлі та нагулу на пасовищах молодняка овець м'ясо-вовнового напряму продуктивності в умовах лісостепової зони Карпатського регіону відсутня. Це свідчить про те, що досліджень такого плану не проводили і однозначні рекомендації для їх використання у вівчарських господарствах регіону відсутні.

Матеріали і методи

Дослідження проведено на вівцефермі ДП «ДГ «Грусятичі» інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України. Після відлучення від маток сформовано методом аналогів дві групи баранчиків по 10 голів у кожній, одна для стійлової відгодівлі, друга – для нагулу на пасовищах. Раціон годівлі при стійловому утриманні складався із сіна лучного і зеленої маси природних сінокосів (досочу), цільного зерна вівса – 0,4 кг. При пасовищному

Результати та обговорення

Результати порівняльного дослідження ефективності стійлової відгодівлі та нагулу на

нагулі піддослідні баранчики отримували підгодівлю цільним зерном вівса в кількості 0,4 кг. Відгодівля і нагул тривали до досягнення молодняком живої маси 40 кг. На початку та по завершенню досліду проводили індивідуальне зважування тварин кожної групи. На підставі цих даних визначали абсолютні та середньодобові прирости живої маси. Забій тварин проводили після того, як всі баранчики із даної групи досягали живої маси 40 кг і більше.

Результати забою оцінювали на підставі таких показників:

передзабійна маса – маса живої тварини після 24 годинної голодної витримки з вільним доступом до питної води;

маса туші – свіжооброблена туша (м'ясо на кістках з нирками і нирковим жиром) без голови, ніг (до зап'ясткового і скакового суглобів), шкіри, внутрішніх органів, хвоста;

маса внутрішнього жиру – включає масу сальникового, брижеєчного, шлункового і кишкового жиру;

забійна маса – сума маси туші і внутрішнього жиру;

забійний вихід – відношення забійної маси до передзабійної, виражена у відсотках.

м'ясні показники:

маса охолодженої туші – маса остиглої туші через 12-16 годин;

маса м'якоті; маса кісток і сухожиль;

маса жиру (підшкірного та міжм'язевого);

індекс м'ясності – відношення маси м'якоті до маси кісток і сухожиль.

Отримані результати опрацьовано з використанням методів варіаційної статистики та обчисленням критеріїв вірогідності при допомозі електронних таблиць Excel 2007.

пасовищах баранчиків поточного року народження наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Показники інтенсивності росту піддослідних баранів за стійлової відгодівлі та нагулу на пасовищах

Показники	Група	
	дослід (відгодівля)	контроль (нагул)
Кількість тварин, голів	10	10
Жива маса, кг		
при постановці на дослід	25,4 ± 0,48	25,4 ± 0,45
при знятті з досліду	43,5 ± 0,62	43,4 ± 0,45
Тривалість відгодівлі/нагулу, діб	91	118
Приріст, кг:		
абсолютний	18,1 ± 0,53	18,0 ± 0,39
середньодобовий	0,199 ± 0,006***	0,153 ± 0,003
Вік досягнення живої маси 40 кг, діб	165,2 ± 2,95	186,6 ± 2,03***

Примітка. У цій та наступних таблицях: * – P<0,05; ** – P<0,01; *** – P<0,001

З таблиці 1 видно, що при нагулі на природних пасовищах для досягнення однакових із стійловою відгодівлею показників потрібен триваліший період: 118 діб, на 27 діб довше, ніж при стійловій відгодівлі, середньодобові прирости при якій істотно вищі, ніж при нагулі на пасовищах, $P < 0,001$. Це наслідок впливу погоди (спека, дощі), інтенсивності руху тварин при випасі (частина енергії корму витрачається на пересування в його пошуку), конкуренції в групі за лідерство і т. п. Внаслідок цього живої маси у 40 кг баранчики при стійловій відгодівлі досягають у більш ранньому віці, $P < 0,001$. Рациональне поєднання стійлової відгодівлі та нагулу на пасовищах в господарських умовах може сприяти зниженню сезонності виробництва баранини. Це дасть можливість постачати на ринок молоду баранину не лише восени після закінчення пасовищного сезону, але і в літній період, коли у більшості ресторанів

використовується заморожена імпортна новозеландська чи аргентинська баранина.

Аналіз забійних показників піддослідних баранів (таблиця 2) свідчить про те, що суттєвих відмінностей між групами групами не спостерігається. Отримані парні туші мали масу в межах 20 кг, що відповідає вимогам більшості закупівельних організацій. Оцінку туш проводили відповідно до діючої «Інструкції з товарознавчої оцінки та маркування м'яса» (Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 587 від 01.11.2011 р.). Згідно із «ДСТУ ЕЖ ООН ЕСЕ/TRADE/308:2007 «Баранина. Туші та відруби. Настанови щодо постачання і контролювання якості». Отримані туші відповідали наступним якісним параметрам: категорія за віком – ягня, вік до 12 місяців; система вирощування – пасовищний випас; спосіб забою – традиційний; максимальна товщина жиру на туші – 3–6 мм.

Таблиця 2. Забійні показники піддослідних баранів, n=3

Показники	Група	
	відгодівля	нагул
Передзабійна жива маса, кг	44,5 ± 0,29	43,7 ± 0,33
Маса парної туші, кг	20,6 ± 0,52	20,3 ± 0,52
Маса внутрішнього жиру, кг	0,97 ± 0,08	0,80 ± 0,06
Забійна маса, кг	21,6 ± 0,61	21,1 ± 0,52
Забійний вихід, %	48,5 ± 1,16	48,2 ± 1,11

Результати обвалювання піддослідних туш наведено в таблиці 3. У групі пасовищного утримання спостерігається тенденція до збільшення кількості внутрішнього жиру та кращого

співвідношення м'якоть/кістки ум порівнянні із стійловим, а також меншої частки кісток у тушах, однак ці різниці статистично не вірогідні.

Таблиця 3. Морфологічний склад туш піддослідних баранів, n=3

Показники	Група	
	відгодівля	нагул
Маса охолодженої туші, кг	19,8 ± 0,47	19,7 ± 0,56
М'якоть, кг	14,6 ± 0,46	14,7 ± 0,52
Вихід м'якоті, %	73,8 ± 0,60	74,8 ± 1,18
Жир, кг	0,60 ± 0,06	0,70 ± 0,06
Вихід жиру, %	3,0 ± 0,22	3,6 ± 0,36
Кістки, кг	4,6 ± 0,08	4,3 ± 0,28
Вихід кісток, %	23,1 ± 0,81	21,6 ± 1,13
Співвідношення м'якоть/кістки	3,3 ± 0,15	3,6 ± 0,29

Висновки

При стійловій відгодівлі у баранчиків спостерігалися вищі значення середньодобових приростів на 30% у порівнянні із нагулом на природних пасовищах. Живої маси 40 кг при

стійловій відгодівлі баранчики досягали на 21 добу раніше, ніж при нагулі на пасовищах.

Зв'язку забійних та м'ясних показників баранчиків, забитих після досягнення живої маси 40 кг, із способом відгодівлі не встановлено.

Список використаної літератури

dos Santos IJ, Dias Junior PCG, Alvarenga TIRC, Pereira IG, Gallo SB, Alvarenga FAP, Furusho-Garcia IF. Impact of Feeding Systems on Performance, Blood Parameters, Carcass Traits, Meat Quality, and Gene Expressions of Lambs. *Agriculture*. 2024; 14(6): 957. <https://doi.org/10.3390/agriculture14060957>

Effect of stocking rate and prolificacy potential on lamb performance and carcass output from a grass-based production system / E. Earle et al.. *Advances in Animal Biosciences*. 2016. № 7, P. 76-83.

Gabryszuk M, Kuźnicka E, Horbańczuk K, Oprządek J. Effects of Housing Systems and the Diet Supplements on the Slaughter Value and Concentration of Mineral Elements in the Loin Muscle of Lambs. *Anim Biosci*. 2014;27(5):726-732.

DOI: <https://doi.org/10.5713/ajas.2013.13654>

Hashim Ullah, Abdur Rahman, Rifat Ullah Khan, Ibrhaim A. Alhidary & Naseer Khan Momand (2025) Productive performance of Balkhi, Mazai, and Waziri sheep breeds under different feeding intensities, *Journal of Applied Animal Research*, 53:1, 2519783, DOI: 10.1080/09712119.2025.2519783

Kang, L., Wang, W., Yang, L., Liu, T., Zhang, T., Xie, J., Jin, Y. (2024). Effects of feeding patterns on production performance, lipo-nutritional quality and gut microbiota of Sunit sheep. *Meat Science*, 218, 109642. DOI:10.1016/j.meatsci.2024.109642

Mahanthesh M.T., Prasad Kotresh C., Barman Deepandita, Nag Pradeep B.S., Ahirwar Maneesh, Narappa G. (2018). Performance and economics of kenguri ram lambs under different rearing systems. *Indian Journal of Animal Research*. 53(7): 984-987. doi: 10.18805/ijar.B-3606.

Mahgoub, O., Osman, N. E. H. I. E., & Lu, C. D. (2025). Nutrient Utilization and Requirements in Sheep

and Goats Raised Under Different Systems and Fed Low Nutritional Novel Feeds for Meat Production. *Animals*, 15(18), 2658. <https://doi.org/10.3390/ani15182658>

Majdoub-Mathlouthi, L.; Saïd, B.; Kraiem, K. Carcass traits and meat fatty acid composition of Barbarine lambs reared on rangelands or indoors on hay and concentrate. *Animal* 2015,9, 2065–2071

Önenç, S.; Özdoğan, M.; Aktümsek, A.; Taskın, T. Meat quality and fatty acid composition of chios male lambs fed under traditional and Intensive conditions. *Emir. J. Food Agr*. 2015,27, 636–642.

Sedilo H.M., Vovk S. O., Havryliak V. V., Petryshyn M. A., Kaplinskyi V. V. (2016) *Vivcharstvo Karpatskoho rehionu [Sheep breeding of Carpathian Region]*. Lviv: PAIS. (In Ukrainian)

Sedilo, H. M., Vovk, S. O., & Petryshyn, M. A. (2015). Current state and main directions of sheep breeding development in the Carpathian region. *Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University*, (36), 22–26.

Zhang, X.; Han, L.; Hou, S.; Raza, S.H.A.; Wang, Z.; Yang, B.; Sun, S.; Ding, B.; Gui, L.; Simal-Gandara, J.; et al. Effects of different feeding regimes on muscle metabolism and its association with meat quality of Tibetan sheep. *Food Chem*. 2022,374, 131611.

Zhang, Z.; Wang, X.; Jin, Y.; Zhao, K.; Duan, Z. Comparison and analysis on sheep meat quality and flavor under pasture-based fattening contrast to intensive pasture-based feeding system. *Anim. Bio. Sci*. 2022, 35, 1069–1079.

THE SLAUGHTER AND MEAT INDICATORS OF YOUNG SHEEP BY DIFFERENT FATTENING METHODS

Myron PETRYSHYN, ORCID: 0000-0002-6610-5804

Hryhorii SEDILO, ORCID: 0000-0002-3314-337X

Stakh VOVK, ORCID: 0000-0002-1439-5483

Institute of Agriculture of the Carpathian Region of NAAS

Object of research: technology of fattening ram lambs of the Askanian meat-and-wool breed with crossbred wool, growth intensity of young sheep, slaughter and meat qualities. Purpose of research: to conduct a comparative evaluation of the peculiarities of meat productivity formation in young sheep under stall fattening and grazing on natural pastures. Research methods: generally accepted zootechnical methods (weighing, determination of weight gains, slaughtering of animals and carcass deboning), statistical methods (processing of research results and determination of their reliability using Student's t-test).

The conducted studies established that under stall fattening, ram lambs of the current year of birth had 30% higher average daily gains (199 g vs. 153 g) compared to grazing on natural pastures. A live weight of 40 kg under stall fattening was reached 21 days earlier than under pasture grazing. Experimental slaughter of the animals was carried out after they reached a live weight of 40 kg. No statistically significant differences were found between the compared groups in terms of pre-slaughter and slaughter weight, as well as slaughter yield. The weight of chilled carcasses, as well as the ratio of meat to bones, did not depend on the fattening method and were typical for meat-and-wool sheep breeds.

Keywords: young sheep, Askanian crossbreds, fattening, average daily gain, slaughter yield, meatiness index.

This is an open-access article under the terms of the Creative Commons

Отримано: 15.10.2025

Погоджено до друку: 19.11.2025

Опубліковано: 30.12.2025